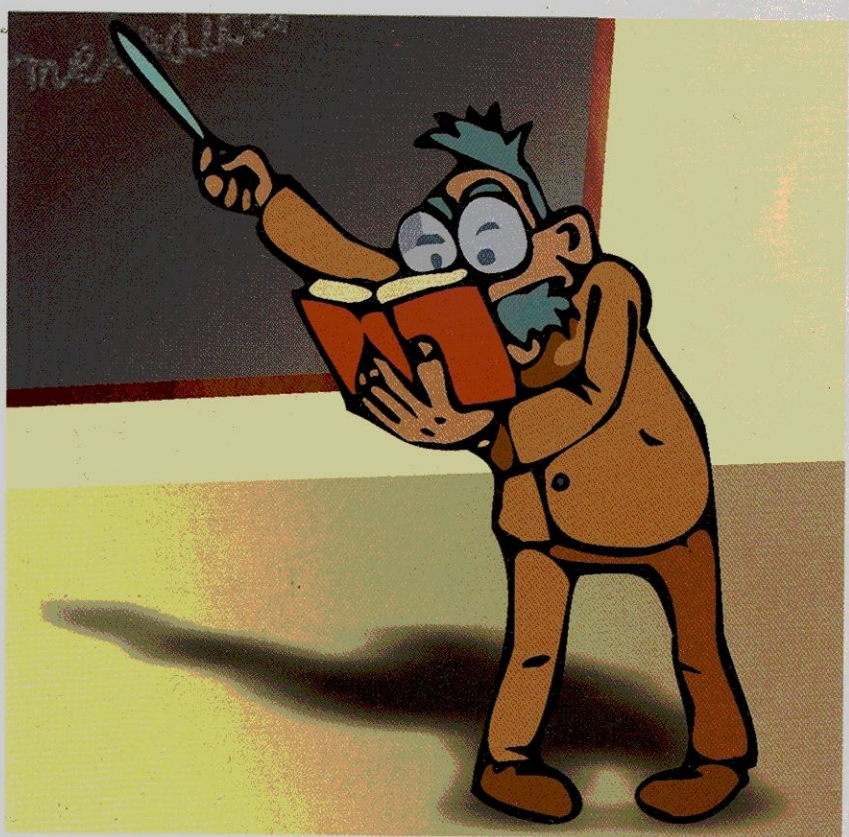
Psihologie

Dorina Sălăvăstru

PSIHOLOGIA EDUCAȚIEI

Collegium

POLIROM

17608

Dorina Sălăvăstru

C-233974X

Psihologia educaţiei

Cuvânt înainte de Constantin Cucoş

233974
UNIVERSITATEA
„DUNĂREA DE JOS" GALAŢI
BIBLIOTECA 1

POLIROM
2004

Tabla de materii

Cuvânt înainte (Constantin Cucoş) 9

Capitolul 1 – **Modele ale învăţării şi implicaţiile lor în actul educaţional** 13

1. Învăţarea: definiţii, forme, condiţii 13
   1.1. Conceptul de învăţare 13
   1.2. Forme ale învăţării 15
   1.3. Condiţiile învăţării 18
2. Modele ale învăţării 19
   2.1. Modele asociaţioniste ale învăţării 20
      2.1.1. Condiţionarea clasică 20
      2.1.2. Conexionismul sau învăţarea prin încercare şi eroare 23
      2.1.3. Condiţionarea instrumentală 24
      2.1.4. Aplicaţii pedagogice ale condiţionării 26
         2.1.4.1. Învăţământul programat 26
         2.1.4.2. Tehnicile de modificare a comportamentului 28
         2.1.4.3. Recompensa şi pedeapsa în mediul şcolar 30
      2.1.5. Critica modelelor asociaţioniste ale învăţării 33
      2.1.6. Modelul învăţării sociale 34
   2.2. Modele constructiviste ale învăţării 38
      2.2.1. Constructivismul piagetian 38
         2.2.1.1. Stadiile dezvoltării inteligenţei 39
         2.2.1.2. Critica teoriei piagetiene 42
         2.2.1.3. Implicaţii ale teoriei piagetiene în actul educaţional 44
      2.2.2. Constructivismul social: L.S. Vîgotski 46
      2.2.3. Constructivismul sociocultural: J.S. Bruner 48
      2.2.4. Modelul interacţionalist al şcolii de psihologie socială genetică 50
   2.3. Modelul învăţării ca procesare a informaţiilor 54
      2.3.1. Psihologia cognitivă şi analiza învăţării 54
      2.3.2. Sistemele mnezice şi organizarea învăţării 55
      2.3.3. Organizarea cunoştinţelor în memorie şi învăţarea 59
      2.3.4. Principiile achiziţiei de cunoştinţe în psihologia cognitivă 61

2.3.5. Metacogniţia – o provocare a psihologiei cognitive la adresa practicii educaţionale 64
Referinţe bibliografice 67

Capitolul 2 – **Motivaţia în activitatea de învăţare** 69
1. Motivaţia – definiţie şi caracterizare generală 69
2. Perspective teoretice asupra motivaţiei 70
2.1. Modelul ierarhic al trebuinţelor umane (A. Maslow) 70
2.2. Teoria motivaţiei de realizare 72
2.3. Abordări cognitive ale motivaţiei 74
2.3.1. Nevoia de coerenţă 74
2.3.2. Atribuire şi motivaţie 76
3. Motivaţie şi performanţă 81
3.1. Nivelul de aspiraţie 81
3.2. Optimum motivaţional 83
4. Motivaţia în context şcolar 84
4.1. Motivaţia intrinsecă şi motivaţia extrinsecă 84
4.2. Dinamica motivaţională în concepţia lui E.L. Deci 85
4.3. Motivaţia realizărilor în mediul şcolar: D. Ausubel, F. Robinson 87
4.4. Un model sociocognitiv al motivaţiei în context şcolar: Rolland Viau 88
5. Strategii de stimulare a motivaţiei elevilor 90
Referinţe bibliografice 95

Capitolul 3 – **Creativitatea elevilor** 97
1. Creativitatea: definiţii, niveluri 97
2. Dimensiunile creativităţii 99
2.1. Procesul creaţiei 99
2.2. Personalitatea creativă 105
2.3. Performanţa creativă 108
2.4. Contextul creaţiei 109
3. Blocajele creativităţii 111
4. Dezvoltarea creativităţii elevilor 112
5. Metode de cultivare a creativităţii 116
Referinţe bibliografice 122

Capitolul 4 – **Elemente de psihosociologie a grupurilor şcolare** 123
1. Noţiunea de grup. Tipologia grupului 123
2. Particularităţile clasei de elevi ca grup social 127

3. Activitatea în grup: virtuţi şi limite 131
4. Cooperare şi competiţie în clasa şcolară 133
5. Influenţa socială şi mizele ei în mediul şcolar 136
5.1. Formarea normelor de grup. Implicaţii educaţionale 138
5.2. Conformismul în clasa de elevi 142
5.3. Influenţa minoritară 146
Referinţe bibliografice 148

Capitolul 5 – **Dimensiunea psihologică a pregătirii profesorului** 151
1. A fi profesor 151
2. Aptitudine, tact şi competenţă pedagogică 152
3. Stiluri educaţionale 156
4. Aspecte psihologice ale evaluării rezultatelor şcolare 162
4.1. Factorii subiectivi în evaluarea şcolară 163
4.2. Pygmalion în clasă. Cercul vicios al evaluării 165
4.3. Compararea socială şi efectele ei asupra performanţelor şcolare 168
Referinţe bibliografice 170

Capitolul 6 – **Comunicarea didactică** 173
1. Conceptul de comunicare 173
2. Două modele ale comunicării: modelul matematic şi modelul psihosociologic 175
3. Tipuri de comunicare umană 182
4. Funcţiile şi finalităţile comunicării 188
5. Comunicarea didactică 190
5.1. Delimitări conceptuale: comunicare didactică – comunicare educaţională 190
5.2. Convingere şi persuasiune în comunicarea didactică 191
5.2.1. Convingerea în comunicarea didactică 192
5.2.1.1. Ce este convingerea? 192
5.2.1.2. Conflictul de opinie ca exerciţiu de convingere 194
5.2.1.3. Modelul soluţionării negociate a conflictelor de opinie 195
5.2.1.4. Particularităţi ale modelului soluţionării negociate a conflictelor de opinie în comunicarea didactică 196
5.2.2. Dimensiunea persuasivă a comunicării didactice 199
5.2.2.1. Ce este persuasiunea? 200
5.2.2.2. Mecanismele discursiv-comunicaţionale ale persuasiunii 201
5.2.2.3. Persuasiune, seducţie şi manipulare în comunicarea didactică 205
5.3. Blocaje ale comunicării didactice 210
5.3.1. Caracteristicile persoanei şi comunicarea didactică 210

5.3.2. Relaţiile social-valorice în comunicarea didactică 212
5.3.3. Blocaje determinate de canalele de transmisie 214
5.3.4. Blocajele comunicării determinate de natura domeniului cognitiv 216
5.4. Reguli utile şi clare de eficientizare a comunicării didactice 217
Referinţe bibliografice 227

Capitolul 7 – **Insuccesul şcolar** 229
1. Insuccesul şcolar: definiţii, forme de manifestare, criterii de apreciere 229
2. Dimensiunea subiectivă a insuccesului şcolar 233
3. Factorii insuccesului şcolar 236
3.1. Factorii individuali ai insuccesului şcolar 236
3.2. Factorii familiali ai insuccesului şcolar 241
3.3. Factorii de ordin şcolar ai insuccesului 247
4. Prevenirea şi înlăturarea insucceselor şcolare 253
Referinţe bibliografice 255

Capitolul 8 – **Violenţa în mediul şcolar** 257
1. Ce este violenţa? Violenţă şi agresivitate 257
2. Tipologia violenţei 261
3. Violenţa în mediul şcolar 262
3.1. Ce numim violenţă şcolară? 263
3.2. Cauzele violenţei în mediul şcolar 265
3.3. Şcoala ca sursă a violenţei 267
3.4. Prevenirea şi stăpânirea violenţei în mediul şcolar 269
Referinţe bibliografice 277

Bibliografie 279